

Tooliste Wõitlus

Eesti Iseseiswa Sotsialistliku Tööliste Partei häälekandja.

Nr. 1.

Tallinnas, teisipäewal, 16. nowembril 1920.

Nr. 1.

Toimetus ja talitus:

„Walwaja“ ruumes, Wäike-Pärnu maantee nr. 31.
Awatud kella 10—12 e. l. ja 4—6 p. l.

Tellimise hind; 25 marka kuus.

Üksik nummer 5 marka.

Sifu: R. J. Tööliste partei ligemad ülesanded. — Kodanlike walitluse „Kindel käsi pahemale ja paremale poole.“ — Sõjateadus jääb! — R. J. Sotsiaaldemo'raatlikud sõherdajad hääle jahil. — Maatööliste konverentsid. — Sotsid „parteilist kitsarimalist“ kututamas. — R. J. Seletusleks. — Õdigile partei organisatsioonidele... — E. Iseiswa Sotsialistliku Tööliste Partei kandidaatide uimekirjad. — Meie ja nende nimetirjad. Riigikogu walimisel.

Tööliste partei ligemad ülesanded. Meie elanike ajajärgul, mis on põhjalikult lahkuminek eel- ja järgul. Tööliste liikumine on jõudnud niisugusele faasi, milles ta veel kunagi warem ei ole olnud. Kogu aeg tööliste liikumise algusest kuni suureilmajõuani oli töölisteklassi sügawates kihtides peitumate purustawate ja loowate jõudude walimise, kujundamise aeg, jõuõnime, ettewalmistaw ajajärg. Sotsialism oli laugemaks eesmärgiks, ideaaliks, tõrwitaks, mis klassiwõitluse teed näitas töötawatele hulkadele, waid kaswatas ja walimustas eneseowerdemisele. Kapitalistlik imarford ei olnud veel walimind sotsialismile, ta sifemised wastolud ei olnud veel kaswanud nii tugewateks, et nad oleks tema olemasolu õhwardanud. Tööliste klassiteadmus ja organisatsioonid jõud ei olnud veel tõusnud selle kõrgusele, et poliitilise ja majandusliku elu juhtimist wõtta enda kätte. Töölistele oli sotsialism ainult eesmärgiks, kuna otjekohesed päewaillesanded olid lausunud nõudanimetatud miinimum-programmis, mis sifaldas mitmesuguseid nõudmisi, mis olid teostamata kodanlike korra raamides, parandades töölisteklassi ainelist ja poliitilist oluforda, kuid kodanlike ilma korra aluseid puutumata jättes. Töölisteklassi otjekohene tegowus oli sifitud nende nõudariste teostamise poole.

Suure ilmaajõuga on aga töölisteklassi päewaillesanded põhimõtteliselt muutunud. Suur ilmaajõu on päewasestelt näidanud, et kapitalistlik lord on hiiglasuur- tükide abil kõige pealt iseennast purustama hakanud. Üsifikute maade walimistuse jõud on kaswanud nii suureks, et nad sõjawäelise jõu abil wäljapääsu on hakanud

otfima asumaadele ja latalistele agraaraladele, sealjuures teineteisega werises heitluses kokku pürgates. Ilmarjõu on õitjend Euroopa maad muurtud waremeks, suuremat osa elanikkudest äärmisse wileitusse jaates. Kogu majanduslik elu on kokku langemud ehk kokku langemas ja selgesti on näha, et kapitalistlikude meloodidega, wabaalgatuse alusel wõimatu orwanale ilmale, sellele wädanemale jurnitehale uut elu sisse puhuda. Ilmarjõu on sotsialistliku korra teostamise teinud ajaloo kõrgu tänase päewa ülesandeks, sest ainult sotsialistlik rewolutsioon suudab kultuurimaid veel päästa lõpulist tõdumijest.

Selle ajaloolise ülesande teostaja on atnuuiski organisatsioonid töölisteklassi. Töölisteklassi ja tööliste parteide ülesandeks ei saa praegusel sifmapilgul enam olla miinimaaliste nõudariste läbiwõtmine, osalist uenduste saawutamine, waid sotsialismi elluwõtmine, sotsialistliku maksimum-programmi teostamine.

See on algõde, mille wastu ei saa olla ühtki wäidet. See on paratamata ajaloo käik, mida ei suuda seisma panna ühegi parempoolse sotsiaaldemokraadi hoiatused ja hädaldamised. Ka neil tuleb leppida paratamatusega. Ja sotsialistlik rewolutsioon on paratamatus, mille wastu ühegi Jumala tahtmine oleks wõimatu, kui ta olemas oleks.

Sotsialismi maksmapanetu wõtmine tänase päewa hiiõdõnaks on loonud sügawa kuristikku üsifikute sotsialistlikude erakondade wahel. Werine wõitlus, otustam wõitlus kodanlike ilmaajõu ja sotsialism wahel on juba käimas, kuid ometi arwawad hulk parempoolset sotsialistlikke parteid, et kapitalism et ole veel walimind

otsialismi jaoks, et tsjialism on veel praegugi ainult kaugeima tulewiku wistujeks, et töölistel ei tuleks mitte wana korra kufutada, waid jeda veel palju tugewamaks teha, jett jellest olla ka töölistel enestel kogu. Tegelikult on need tsjialistid algusest peale asunud kodanluse poolele wõitlusliini ja on kogu oma waimlike ning füüsilise jõu pühendanud tööliste wastu wõitlemisele, tööliste häwitamisele.

Nisuguseks parteiks on weel Gesti wõndumimetanud „tsjiaal-demokraatlik partei“.

Teiselt poolt on pahempoolised tsjialistid erakonnad praegusel filmapilgul asunud tsjialismi teostamisele, on loonud kindla, ühise töbrahwa wäärinna kapitalismi wastu. Ühedel maadel on kapitalistid kord juba kufutatud ja tsjialistliku Alschituse töö käimas, teistes walmistatakse ette jelle kufutamist, kaswatatakse töölisteklassi wõimu oma kätte wõtmiseks, istutatakse töölisteklassi juhawamatesse kättesse raudset tahtmist walitsewaks klassiks saada.

Ja tööliste hulgas ongi ainult nende pahempooliste parteide kogu.

Need on kaks seiskohta, mis lepitamata, kui hull ja wesi. Ei ole wõimalik miskiugune kokulepe ehk ühistöö nende parteide wahel. Pahempoolised tsjiaal-demokraadid on kaotanud igasuguse tööliste poolehoidmise, nad on saanud kogu töölisteklassi äraandjateks, jelle wastu töölihed ja tööliste parteid peawad weel ägedamalt wõitlust pidama, kui kodanluse wastu. Sest sõjas on äraandja kordetamam, kui päris waenlane ise.

Sotsjalistliku revolutsiooni teostamine on praegu kogu ilma töölisteklassi otsekohele tegewuse päewakorras. Sotsjalistlik revolutsioon peab olema ka Gesti tööliste ligemaks hüüdnõnaks. Sotsjalistlik revolutsioon on aga walurikas ja pikemat aega kestew protsess, mis ei sünni ühe, ega kahe, waid wahest koguni kümnete aastate lookul. Revolutsioon on juba alanud, kuid enne wõidurikkale lõpule jõudmist tuleb tal wõita lõpmata juur hull wõitupidiseid ühistondlike ja majanduslike jõudusid, tuleb wesi ära wõidelda meeletikkude wastu wõitluse wana ilma poolt. Ka ühe üha tsjialistide ja koguni kwalifitseeritud proletarlaste kaadumise kodanluse poole pöördub jeda walurikast uue ilma sündimise protsessi. Revolutsiooni tahtpühemine wõib mitmesugusel põhjustel weel kauemat aega wõidida Lääne-Euroopa kapitalistlikkudes maades. Wõimalik koguni, et revolutsiooniline liikumine Läänele läheb alles Jdamaade kaudu, alles asumaade — nende uueaja kapitalismi ette-

joone — arealdikarlike kaudu lääne kapitali wõimu alt revolutsiooni teel meid maades. Wõimalik, et revolutsioon ajukfelfel koguni kokkulepingemisei jõuab, mida praegu küll ette ütelda ei ole. Kindel on aga see, et kõigi wiimistuste ja kaotuste peale waatamata revolutsioon kindlasti saanub otustama wõidu poole, jett wõib põhjusi, mis jelle efile kufutud, ei kunda kõrvaldada üksi wõim.

Siil waatawad loil proletarlastel lootusrikkalt tulewikku.

Kõige raskem on wahest töölisteklassi seisurid Gesti. Gesti proletariaat on juba aruufiselt nõrk, peale jelle on ka mitmesuguste sõjawäeliste ja demokraatlikkude rusikawoeste walituste puhastustele läbi käies nõrgaks jäänud, pilbastatud ja purustatud. kuma kodanluse ennast sõja kestel on muutunud wõga hästi organiseerida, et wõga kiistaw on, kas Gesti töbrahwas lähemal päewil suudaks wõimu enese kätte wõtta ja tsjialismi teostamisele asuda, enne kui revolutsiooniline liikumine Lääne-Euroopas ei ole weel laienema hakanud. Mii kurb, kui see ka ei ole, kuid töölisteklass peab alati enesele omi nõrkusi tunnistama, jett ainult nõrkusi kundes wõib ta weel üle saada ja tugewaks jõuks kaswada.

See kohustab Gesti proletariaati weel kahelordse agarusega omade ridade koondamisele, omade ajalooliste ülesannete selgitamisele, klassiteadumise tõstmisele, oma wõitluswõime kaswatamisele. Meie ei ole praegusel filmapilgul weel kodanlust ähwardawaks jõuks, kuid meie peame jelleks saama kõige ligemas tulewikus. Meie otsekohejeks ja kõige terawamaks päewaulesandeks on ühe lõnaga — wõimuhaaramise plaanikindel ja teadlik ettewalmistus, otustatava wõitluse filmapilgu lähendamine kõigi abinõudega.

Meil ei ole tarwis filmapilgulski usku kaotada tulewikku, jett revolutsiooni wõit on ka Gesti paratamata. Meil ei ole lawis wõitlusele tormata meeletikkudega, waid rõõmsa usu julgusega, jett meie teame, et meie mitte ükksinda et lähe wõitluslulle, waid käftäes Lääne ja Jda proletariaadiga. Meie teame, et otustatava wõitluse filmapilgu kättejõudmisel Gesti, see filmapilul on jäänud ka Berliinis, Londonis ja Pariisis, kus otustatakse revolutsiooni taatus. Meie teame, et punase lipu lehwima panekul üle Gesti pinna, sama punane lipp lehwib ka Lääne suurte kapitali kantside tornidel. See teadmine tõstab lõpural määrat meie wõitlusjõudu.

Praegusel filmapilgul on aga Gesti töölisteliikumine, revolutsiooniline liikumine kaugele kaha jäänud. Meil Lääne- ja

tööliste liikumiseft. Meil tuleb kõik teha, et kogu Euroopa revolutsioonilisele liikumisele võimalikult kiiresti järele jõuda. Just nüüd peame kõigi abinõudega kasvatama kõigis töölise kättes, ka kõige pimedamates, tahmist valitsenaks klassis, mit korda loovaks teguriks saada, peame tööliste igal viisil selgitama sotsialistliku pöörde ajaloolist paratamatust.

Ee on meie kui Eesti töölisteklasi aktiivsema võitlusjalga peatlesandeks praegusel silmapilgul.

Meie oleme tööliste parteina wäljakasmanud töölisteklasi kõige ligawamatest algjõududest. Meie oleme enese ümber koondanud teadlikuma osa maa- ja linna-proletariaadist. Meie partei on üks osa kogu töölisteklasi.

Tööliste partei ei saa kunagi kogu töölisteklasi enese ümber koondada, ega võlgi jeda teha. Ta on ainult kõigi aktiivsemate, teadlikumate proletaarlaste võitlusjalk, ainult kogu proletaarliku malewa eelwõtte. Ja selleks peab ta ka alati jääma. Kuid jelle juures peab ta ometi alaliselt kõige ligemasse ühendusse jääma kõige laialitemate tööliste hulkadega.

Meie illesandeks on praegusel silmapilgul kõiki klassideadlikke jeltimehi enese ümber koondada, tööliste organisatsioonilella kühuda ja olemasolewaid tegewusse elustada, neid korraldada ja liita, ühise tekkoha loomine, võitlus sotsialistide-ärandjate wastu, nende tegewuse paljastamine, kodanlike demokraatia pettlikkuse ja selle tõelise klassivalituse siju nähtawale toomine.

Illesanded ei ole wälkjed. Ja meie et tohi kasutama jätta ühiki abinõu, mis meid sellele sibile ja ühes sellega ka meie ning kogu töölisteklasi lõppsihile wõiwad ligemale wita. Seda juundame aga ainult siis, kui töölisteklasi kõik omad aktiivsed jõud liikuma paneb ses sibil ja meid selles töös alaliselt toetab.

Argu õlgu meie seas ühiki kuima!

R. J.

Kodanlise walitsuse „kindel käsi pahemale ja paremale poole.“*)

„Kindel käsi“ — oli Jaan Tõnissoni walitjuse hüüdsõnaks.

„Kindel käsi paremale ja pahemale

*) Käesolew artikkel kirjutatud Tõnissoni „koalitsoonilise“ walitjuse hindamiseks. Praegu on meil „sotsialistlik“ töberakondline walitjuse, kuid misleem on endisele jäänud!

poolle“ — oli hüüdnud Eesti kodanlike diktaatori juht läinud aasta nowembrikuus peale selle, kui ta Toompea ministrite ninamehiks oli saanud.

„Wõim ühes, õigus teises käes!“ — nii määratas järsku „punaseks“ läinud Jaan Tõnisson igal rahwakoosolekul enne asutawa kogu walimisi, petlikku oppositsiooni tehes maaliitlastele Päffile.

„Wõimu ja õigust teostamas, kindla käega paremale ja pahemale poole“ ütles end olurid „juurkodanlaste“ Tõnisson juba üle kahetja kuu.

Et kodanlike diktaatori käsi pahemale poole, tööliste peale, „kindel“ on olnud, jec pole silmapilgukski meie proletariaadile linnas ja maal jatabuseks jäänud. Käsi jüdamme peal, warijeerlik nägu peas, hüüab kodanline riigiwõim: „Kindel käsi ka paremale poole!“ — Seda hüüdu märtsutakse igast juurtükist. Seda hüüdma on pandud kõik kodanlikud posunad.

Tulge kokku ristiinimesed! Marxi pealt on tulnud erapooletud tuningad, kes kõrgemat on kui klass, kel parem pool on sama kallid kui pahem, kes armastawad mõlemaid ühesuguse õrnusega. Ja keda kord jumalad armastawad, jeda nad ka karistawad. Eesti töötawad rahwahulgad, kas te ometi aru ei saa, Eesti kodanline riigiwõim on erapooletu: ta tahab paremale poole jama „kindlat käsi“ tarwitada, wagu pahemale poolegi!

Nii püütakse tööliste sõrwn luffu fijsada, et nad ei kuuleks ümbritsewa elu röökimist. Nii katjutakse tööliste filmi puru paisjata, et nad ei näeks kodanlike diktaatori jõledusi.

Kuid walel on jalad lühikesed. Ja kodanlikel wõimuwalitjuel ei ole nad ka jugugi pikemad. Naaskel ei seisa lotis. Eesti kodanlike wõimuwalitjuse naaskli on teeranis läbi koti pistnud Jaan Tõnissoni walitjuse.

Sõja ajal oli kodanluse ja tema sotsiaaldemokraatlikul abilistel wõrdlemisi terge tööliste filmi pinedusega liha. Nüüd, Tartu rahu järele, on tööliste hulkadel kodanlike wõimuwalitjuse siju kumme korda selgem kui enne.

„Õiguslikumaks teostamist tatis-tab joda“ — kirjati enne. Nüüd on linnas kuud juba rahu tegemisest möödas. Kuid mis on teisels muutunud? Mis on „õiguslikumaks“ jäänud? Tifutulega ei leia te jeda. Ümberpöördu, weel pöörafemaks on jäänud wägivald tööliste wastu.

Kuid kus on „kindel käsi“ paremale poole?

Suut ei murra humi, weel wähem

murraab ta ennast. Kodanline võimuvõimetus ei patusta enese vastu.

Weebnari teisel päeval tehti rahu. Juunil lõpul seletatakse asutavas kogus, et sõjaseadust võimata ära kaotada. Kruus kund rahu seisukorras olid sõjakohitud töölisti surma ja sunnitööle saanud. Ja weel oli „wähe!“ Töölisti on kümned selle aja jooksul maha lastud. Kuid kas on „kõik“ hõlparuu, marodööre või spekulant Seemäe rappa või Raadi mõisa liivaauku viidud? Ei, ainult tööliste kehad on sinna mädanevama aetud. — Glukallidus on ääretult tõusnud. 2. juunil seletas rahaminister ametlikult asutavas kogus, et minewa-aastased margad 4—5 korda tänavu-aastastest rohkem maksid. Kas on ka tööliste palgad tänawaasta 4—5 korda tõusnud? Tööliste palganõudmised aeti wägiwallarulliga puruks. Kuid kas on puruks aetud ka mõni spekulant? Spekulantidest, Tsitromitist pigistati 50.000 m. eest jahvoti wälja, kui nad 200.000 m. liigkaju (liigkaju, mit lihtkaju!) olid wõtnud. Ja nii etendati janti, mille pealkirjaks oli „liigkaju wõtmise vastu wõitlemine“ jne. jne.

Kindel käsi pahemale poole, kindel rusikas tööliste pähe keerles igal nurgal, õffel ja päeval. „Kindel käsi paremale poole!“ — oli kodanlike wõimuwalitsuse tulewärg, mille bengaalwalguses oma läbipõlenud ja kodanlike diktatuuri jõeldused seisawad oma õiges walguses.

Weel wimmasel tunnil enne lahtumist jaotis J. Tõnissoni walitsus, kartes wist „kohwatuks“ ja oma kodanlike klassi „aukütusest“ ilma jääda, oma ristiriitlikud wälja teostama „kindlat käsi pahemale ja paremale poole“. Ta pani kinni „Töö ja Wõitluse“ ja laskis ette wõtta läbiotsimise H. Kruusi korteris. Ei ole kuulda, et kinni oleks pandud Tõnissoni walitsuse päewil mõni leht ka paremalt poolt. Ei ole kuulda, et läbiotsitud oleks ka parun Stadelberg ja von Bocki wõi Konstantin Pätsi ja Jaan Lemanti korterid.

Jaan Tõnisson hüüdis asutawa kogu kõnetoolilt: „erapooletu“ kohtuwõim otustanud nii. Et see „erapooletu“ ühes walitsusega kodanlist korda on kaitsemas ja sellekohaselt toimetamas, seda ei tarwitse juurde J. Tõnisson mõistagi mitte rõhutada.

Meil ei ole senni weel mingit kirjaku dokumenti, et „T. ja W.“ kinnipanek ja H. Kruusi korteri läbiotsimine sündis kohtuwõimude otsusel. Ja kui see ka nii pealks olema, siis näitab see ainult seda, et sseeminister Hellat järsku „manöwerdama“ oli hakkanud.

Wõit kodanlike häälteoru tüübid, mis unistatult müüakse 1 mark tüük ja üle 100 mehe ja naise asutawas kogus oma lugevata erakonna abilistega üle maa kaugutawad: „elame õiguslikus riigis“. Ja mis on siis „kenam“ ühele „õiguslikule riigile“ kui lehe kinnipanek ja korteri läbiotsimine sündis „kohtuwõimude otsusel“. See on ju „erapooletu“ seaduste täitmise eest walwaja“. Sseeminister ja temaga ühes kogu walitsus lööb vastu rindu ja kinnitab: emäe, „erapooletu“ kohtuotsust! Jah, paberil wõib see küll nii olla. Kuid tõsiasiaktult andis „waimustuse“ kohtule „Hellat“. Sündis see paberil wõi ainult „silmadega“, see ei ole siin tähtis.

Tööliste lehtede kinnipanekuga ja proletariaadi tegelaste korterite läbiotsimisega oleme harjunud. Ja ainult imestada wõiks, kui see mitte edasi ei kestaks. Kuid „Töö ja Wõitluse“ kinnipanek ja H. Kruusi korteri läbiotsimine — need „lahtunud“ Tõnissoni walitsuse wilmased wägitükid — on sedawõrd iseloomulised meie walitsewa korra kohta, niivõrd seda paljastawad, et nende juures maksaks pisut pikemat peatada.

5. juunil j. a. tegi Sseiseiswa Sosialistliku Tööliste Partei asutawa kogu rühm ettepaneku sõjaseaduse kaotamiseks, amnestiajeaduse rutuliseks wäljatõtamiseks ja kõigi kohtute poolt tehtud surmaotsuste täitmise seiskapanekuks. Ükski otsus ei wõetud „demokraatia“ poolt vastu. Selle peale aga anti wastuseks läbiotsimine H. Kruusi korteris ning „Töö ja Wõitluse“ kinnipanek. Waadake, nii wastab kodanlike „kindel käsi“ mille wõim rusikas ja „õigus“ rääkse warukas.

H. Kruusi korteri läbiotsimine näitab, et kodanline wõim oma seadustestki ei hooli, kui tal tarwis neist üle astuda. Wähe sellest, ta saab ka põhiseadusest üle astumiseega toime. Kruusi korteri läbiotsimine oli ajutise põhiseaduse kõige jämedam rikumine.

Uga nad on ju konsumehed, need kodanlike wõimuherrad. Nad ei olla läbi otsinud mitte H. Kruusi korteri, waid „Töö ja Wõitluse“ ruumid. Kuid kuralame, kuidas läbi otsiti „T. ja W.“ ruume. H. Kruus oma protestikirjas sseeministritele toime toimepandud läbiotsimise puhul kirjeldab aru seas asjaolusid järgmiselt:

„Teatavasti on minu korteri läbiotsimise asi ka asutawas kogus harutamisel olnud, kus peaminister on püüdnud näidata, nagu oleks läbiotsimine toime pandud mitte minu korteris, waid „Töö ja Wõitluse“ ruumides. Sarnase seletuse

wastu pean ma kõige kategoorilijemalt waidlema.

„Peaministri seletuse ainumaks põhjenduseks on, et „Tõõs ja Wõitluse“ euefens antud lehe toimetuse aadress Falkspargi uul. nr. 2 krt. 12 juhatab. Sarnane ajutine aadress leidub tõepoolest „Tõõs ja Wõitluse“ eesotsas. See aadress oli üles antud kirjade jaoks. Tõsiarjalikult ei olnud „Tõõs ja Wõitluse“ mingit toimetuse ruumi. Toimetuse materjaal oli laiali minu seltsimeeste käes. Wäike osa sellest oli minu pool. Ka ei olnud ukkel mingit wälisist märki, et seal toimetuseruumid asuwad. Kõik oli aga seal minu nimekaart, millele ülesmääritud wastuwõtmise tunnid.

„Kui politseinikud läbiotsimisele ilmusid, teatas korteri perenaine neile kindla sõnaga, et seal minu korter on, kuid mitte „Tõõs ja Wõitluse“ ruumid, ühtlasi teatas, et mina asutawa fogu liige olen. Kõigest hoolimata asusid politseinikud minu korteri ja waranduse läbiotsimisele. Sealjuures awaldasid nad erilist huwitust just minu asjade vastu. Seda näitawad järgmised asjaolud:

„Tõõs ja Wõitluse“ ülesantud toimetuse aadress juhatab korteri peale, milles neli elutuba, millest üks minu käes tarwitada. Kuid mitte kõik toad ei otsitud läbi, waid ainult minu tuba. 2) Minu toas oli kaks minu tuttawa jumadani. Perenaise tähenduse peale, et need mitte minu omad ei ole, waid wõõrad on, jäeti need läbi otsimata. Perenaise seletuse peale minu asjade kohta, et need asutawa fogu liikme omad, otsiti aga need kõige hoolikamalt läbi.

„Kui politseiwõimud selles eeskirjamises wõisid olla, et neil Falkspargi uul. nr. 2 krt. 12 tegemist on „Tõõs ja Wõitluse“ toimetuse ruumidega, siis oli neil teisest küljest ometi päewaselge, et läbiotsitaw korter minu oma on. Ja sarnasel korral oleks pidanud ajutise walituskorra § 20 järele toimetamises asutawalt fogult läbiotsimiseks luba küsima. Seda aga ei ole tehtud.

„Läbiotsimine pandi toime minu äraolekul. Mingit kirjalikku orderit sel puhul korteri perenaisele ette ei näidatud. Ära wiidi hulk isiklikku warandust, nagu raamatud, käskkirjad, ajalehed, lendlehed jne. Peale selle G. Jhes. Sotsial. Tõõs. Partei ja selle asutawa fogu rühma paberid. Mingid nimestikku ärawiibud asjade kohta kokku ei seatud.“

Nii oli lugu G. Krusi korteri läbiotsimisega. Kodanikelit kontsumeeselgi on raske selgeks teha, et läbi otsiti „Tõõs ja Wõitluse“ toimetuse ruumid, mitte aga

asutawa fogu liikme korter. Just seda wiimast nad läbi otsida tahsidki. Kaitsepolitsei agentid olid pika eeltöö teinud selle korteri juures, ilma et see tagajärgi oleks annud. Võpüks waliti siis kohane filmapilt, kus G. Krus ja Tallinnast ära oli.

Suure „jaagiga“ — nelja kaudamiga ruttasid wiis politseiniku wõidurõõmsalt G. Krusi korterist oma illemuse juure. Mõnel mehel olnud nagu rõõmusest üsna pakk, nähes 3. Internatsionaali punast kaanewärwi. Politseinikude „saat“ oli üli juur ja nii „tõsine“, et peaministri asutawa fogu kõnetoolist wainrustuse jattus ja salapäraselt hüüdis: „Kui teie kõik selle materjaali kätte saate, siis teie imestate, mis meil wõimalik on ära teha!“

Taewas, tule appil! Kui kerguslik küll see Krus oli! Hoida „imestate“ wäärtiseid“ materjaale korteris, mille ümber nuuskurid tihti ööd ja päewad rahu ei jaanud!

Peaminister aga oli tolmur keerutanud ja tegi oma salapärase häällega „materjaale“. Talt nõuti näitust. Ta nimetas siis ka. Wõistagi, et need „juuremad kalad“ pidid olema.

Ja mida ta siis nimetas? — G. Krusi korterist leitud äratijad sõjaministeriumi 1919. a. eelarwest. See olnud riiklik saladus. Peaminister seletas: olla põhjust arwata, et need materjaalid olnud edasi toimetamiseks määratud. — Imelikud saladused sel Krusil — edasi toimetada 1919. a. riiklike saladusi 1920. a. järele!

Ja weel oli üks „kala“ mida peaminister nimetas: Kõngisjepa käskkirja. Wisjagune õnnetuste külwaja küll see Kõngisjepa oma käskkirjadega. Nasta tagasi läbis sõis Karl Akt Kõngisjepa käskkirjadega ja saurte kelladega sotsialiste-revolutsionääride ja G. ametiühjuse kesknõukogu vastu sõtta. Seda kära ja müra, mis siis sel puhul oli! Kuid Kõngisjepa käskkirjade lugu oli lõpuks siiski wihwõrd lapsik, et riigiprokuröörigi Kärneri wastutusele wõtmiseks, kes Kõngisjepa käskkirja kogunt „parandanud“ oli, põhjust ei leidnud. Tänuwasta haarab peaminister kui uppjaja õletõrrest jällegi „Kõngisjepa käskkirjades“ kinni. Kuid teegi käskkirjaline rõõm politseil ja peaministril saab olema üürisene, kui siseminister oma kaitsepolitseile warsti noomituse peab tegema, et see weel Kõngisjepa käskkirjagi pole suwunud tundma õppida.

Ja weel palju „wäga huwitawat“ olla leitud. „Wäga huwitawat!“ — ütles iga liinapreist, kui tal muud midagi ütelda ei ole. Nii ütles ka peaminister, kui ta tolmur teeb, et oma agentide tegemise tõsiseid põhjusti ära peita.

Et „Töö ja Võitlus“ kinnitavad, jelle üle ei tarvitse imestada ükski proletariaatlane, sest see ei ole esimene töölise leht, mis „vaba“ Eesti trellede taga wahib. Et asutava kogu liikme Kruusi forer läbi otsiti, et anna ka põhjust imestamiseks kodanlike distseiplinide päewil. See näitab aga ainult seda, et kodanlike lord oma ewese antud põhitseaduslikult ei austu, kui tal harnis sel- lest üle astuda.

Kodanlus rikub kõige jämedamalt oma- ga seadusi, aga proletariaatlastest nõutakse, et nad müts peos aupakkumist loomutaks kodanlike seaduste ees.

31. juulist 1920.

Sõjaseadus jääb!

Sõjaseadus on kodanlikele võimuvall- tusele ühes kindlamaks ja mõnusamaks abinõuks töölise liikumise rõhutamiseks. Sõjaseadus kaitseb teed kodanlikele võt- mule, et üle rullida nelkide nõrkadest „õ- gusliku korra“ ja „sõjavabaduse“ kaitse- tõketest, mille kodanlike seadused wälja kuulutanud. Sõjaseadusega on proleta- riaadi klassivõitlus suurel määral vasten- datud. Sellepärast on töölise wanikumada nõudmisteks: sõjaseadus maha!

Õhkeisraa Sojalistliku Töölise Partei rühm fordab juulikuus asutavas kogus uuesti ettepanekut sõjaseadust lõpetada. Nagu ikka, nii tuli ka sel puhul avalikuks, kuidas asutaw kogu liikme ja harnastega kodanlike võimuvallituse eest wäljas on.

Sõjaseadus jääb; selle kaotamine on veel warane, — oli asutava kogu otsus, mille poolt häälataid rühmad sojiaal- demokraatide maaltlasteni, kõik peale õe- feiswate sojialistide. Sõjaseadus jääb! — nii otsustas asutaw kogu ainult ühe rüh- ma wastufeismitel kuus kuud peale sõja- lõppu.

Mispärast ka siis peab jääma?

Kodanlike korra alused Eesti on kõ- lumad. Nende kindlustamiseks peab ka jääma. Rahameeste pangad on hädaohus. Nende kaitseks on sõjaseadust tarwis.

Maailmiline pangaherra Pätš, kes juult kuunad päewad Tallinna tumedais kõrse- ruumides oli mõnda saanud, seal „Eesti poliitilise ja majanduslike shtjooni“ aja- des, sel hooajal wähe armastades asutava kogu kõnetooli, oli aga koge platsis, kui sõjaseaduste hädaohu näis ahwardawat. K. Pätš kuulutas, et rahaturul paanika, kabi- hirm waltitawat, mis otse sõjaseaduste aegu meele tuletawat. Ja siis otjusatigi: sõja- seadus jääb!

Sõjaseaduse kaotamine mateti asutava kogu riigikaitse komisjonis jälle mitmet

kuus maha. See sündis „töörühma est- taja“ sojiaalidemokraadi K. Usti ettepanek- tul. Ja kõik betsed kodanlike erakonnad häälataid ihemeelselt selle poolt.

Mis ütles sel puhul sõjaseaduse ülem- preester Ust?

Tema on muridugi äärmiselt äge „põhi- mõtteline sõjaseaduse wastane“. Tema on „iseenesest mõistetaw“, et „sõjavägede korraldamine rahwaja kohaselt ette wõetaks ja tehes, et ka meie siferiitlikkes elus, näi- tuseks poliitset rahwaja nõuete kohaselt ümber muudetakse“. Seda kõibe et taha K. Ust isearalifelt alla kriipsutada. Omaks juureks trööstiks letab ta ka, et „muldugi on wabaritigi waltitus, jelles sihis saamine astinud“. Tal on tuline õigus: jandari- miwaltituseks on saanud kindralstaabi teade- de osatonna asemel sifemimistertumit kaitse- poliitise. See on sojiaalidemokraadi „tee- nus“. Ja see on täiesti „rahwaeagne kor- raldus“.

Kuid hr. Ust ei saa, „kätt siidame peale panes“, tunnistada, et „siti kõik lorida saadetud oleks“. Pealegi ei olla sõjaseadu- se kaotamine „mitte põewapealne töö, waid aegajdine korraldus“. Ja Ustl on lõp- mata kahju, et waltitus jenni tarwitikul määral „eeltööd“ pole teinud sõjaseaduse kaotamiseks. Ja ka ei tea, „kas ka tulewa- ne waltitus seda niisuguse aja jooksul teeks, mis a. l. stitmeti rahwubaks“. Ja sellepärast paneb ta ette küsimust maha matta riigikaitse komisjoni. Nii see siis ka sündis.

Seda, mis wätkodanlane Ust ütlemata jättis, seda lihas täendawalt juure „suur- kodanlane“ Tõnison. Tema on sama suur „põhimõtteline sõjaseaduse wastane“, nagu Ustki. Kuid Tõnison on awaliku kodanlike erakonna tegetlane ja sellepärast wõib ta ka kõneleba palju awalikumalt. Ja Tõnison ütles: „Kui niid wabaritigi wa- litusel muud midagi läes ei ole, peale ha- rilliste demokraatlikkude wahendite ja siis juba kindlad andmed on riigikorra kufuta- jate koha, siis katjutagu omelt seda demo- kraatliku lorida asal hoida ja kaitsta atru- utsi põhimõttelifest seisukohast“ (s. o. ilma sõjaseaduseta).

See on selge lõna.

Revolutsioniline meeleolu töörühma kaitstes hulludes on hoogfakt kaswamas; mitte ainult linna, waid ka maal. See ei ole kellelegi salabur. Selle mõimsamaiks kaswatajaks on just kodanlike wõimuwalt- tatus oma järjekindlusega. Need armetud sõnalised hilbud, mis jenni kodanlike wõim- mi kaitseks kampaanatud, on juba maanil maha langenud. Pariatiste rahwahulkade sifemide selgumene läheb mõnija hoopu- ebast. Ühes sellega teeb proletariaat ka

järeldused selle kohta, mida ta tegema peab. Ja mida tugemalt kodanlike õhutamurt laud töörahva peadel hantli keerutab, seda juuremaks, seda liipemaks saab töörahval tahtmine selle kanna alt wabaneda. Just selle vastumise vastu, mille kasumaine on kodanlike õhutamurt parandamata la-gajärg, mõtleb see võimuvallitsus sõjaseadusega.

Ja seda sõjaseadust on tarvis võimalikult pikendada. See on kodanlike leeri ühine hüüd. Tõnistam ütleb selgelt, milleks seda tarvis teha. Kuid, ühes sellega ütleb ka ka, et kodanline võim on tõikumas. Karl Ust aga oma teistjuga parbellise seisukoha tõttu peab seletama, et „nii nutu“ ei saavat sõjaseadust ära kaotada.

Kuid Karl Ust on selle partei ninamees, kes üle poolteise aasta kodanlikes valit-sustes oli „kattemas“ töörahva hirmisid“, kes seal oli sõja ajal ja peale seda. Karl Ustil et tulnud aga mitte meele oma wa-litjusele eunen juhtnõre anda, et sõja-seaduse lõpetamisteks eelkõõb vattu lõpule viidaks. Tal et tulnud seda meele ka siis, kui sotsialistid-revolutsioonärid seda asu-tamata kogus märksinust must walge peal „meele tuletaksid“. Karl Ust ei olnud siis mitte nõnde hulgas, kes selle juhtnõrllise üheminekü formeli poolt hääletaksid. Mis tne siis, kui Ust juulis, „küll sõdame peale pannes“ hinnatada ei wõi, et „sita kõit torba jaadetud oleks!“

Ust ei märka ka juulis sellele walitju-sele, mille loomisteks ta kasena Rahwa-erakonda kõina peale pani, „juhtnõregi“ anda sõjaseaduse kaotamise jubes. Ümber-pöörbub, dr. Ust julgustab juurkodanlust sõ-jaseaduse jatkamisteks. Seda tegi Ust oma ettepanekuga sõjaseaduse kaotamise küsimust piigikaitse komitejoni maaha matta. Seda tegi veel rohkem Ust oma kõnega, mõista andes, et ta ka tulewasele walitjusele „kõliti ei tee“, kui see sõjaseaduse kaotami-sega „nii nutu“ hakkama ei saa, sest tema, kui kõige juurema riigina juht ja uue wa-litjuse mõjuwam tugi, „ei tea“ ju weel, „kas ka tulewane walitjus seda niisuguse aja jooksul teeks, mis a. l. liikmeid ra-huldaks.“

Sõjaseadus kestab edasi. Ja Karl Ust on selleks oma sotsiaaldemokraatliku õn-nistuse onnud.

1. augustil 1920.

Sotsiaaldemokraatlikud sahkerdajad hääle jahl.

(Wäljed Tartumaa maatööliste ametlihtisuste konverentsilt.)

Meil on olemas „tööliste partei“, kes armastab kiidelda oma „tegeliku“ tööga, üleschitawana tööga mitte ainult kodanlike

Geeti loomisel, waid ka tööliste liikumiseks. See partei tunagi demagoogiat et tarwitawat, seda tegewat ainult ühesikwad sotsialistid . . . Nii hindawad endid Geeti sotsiaaldemokraadid.

Septembrikuu jooksul oli Maatööliste Riidu juhatusel algatusel pea kõigis maa-kondades kokku kutsutud maatööliste ametlihtisuste konverentsid. Konverentside päewakord oli kokku seatud Riidu juhatusel poolt, kus sotside käes peaaegu pool kohti. Päewakorda oli mahutatud juur hull maatöölistele otse põletawald küsi-must, mille õhustamine kõige ligidamalt seatud tööliste majandusliku ja poliitilise seisukorraga. Konverentside pealisesandelis oligi kõigil maatööliste koondamise elusta-mine omade klassiorganisatsioonide ümber, klassiteadwuse ja ühistunde tõstmine, maa-konna kaitseorganisatsioonide loomine. Pidi arwama, et konverentsidel tehtakse üles-ehitawat tööd, ehk kui leitakse põhjust arwustamisteks, siis tehtakse seda asjati-kult, tõeliste andmete peale põhjendades. Pidi arwama, et tööliste edustajate koos-olekul vähemalt kõige awalikum waletamne ja alatum jöim kõrwale jääb.

Rahjuss oli mul võimalik osa wõtta ainult kõige esimesest, Tartumaa konve-rentsiist, mis ära peeti 11. septembril. Ma ei tea sellepärast, misjuga wõtetega esi-nessid mujal sotsiaaldemokraadid ühesik-wate sotsialistide ja tööliste organisat-sioonide vastu. Kuid peab ükema, et mul italgi et ole juhust olnud nii wasti-kut demagoogiat ja jõimu kuulda, kui see, mida õhtralt tarwitaksid Tartu konverent-sile sõitnud sotside ninamehed. Jsegi kõige ärewamatel revolutsiooni aegadel ei esi-netud nii alatu wõtetega keise poole mahategemisteks.

„Tööliste partei“ juhid ei suuda nähta-wasti weel leppida selle paratamata kõff-ajaga, et Geeti töölisteklass, ka maatöö-lised, on juba küllalt teadlik, et ta suudab tarwitiksel miisil hinnata sotside pettust ja äraandlikkust, et sotside päewad tööliste juures on jäädawalt loetud. Neil oli al-guses ikka weel misisuguseid lootusi maa-tööliste peale, sellepärast katjusid nad kon-verentsi ära kasutada oma porri wajunud ja ära hallitanud „tööliste partei“ üles-uptamisteks. Konverentsile saadeti kaks hüsteeriat põdewat poliitilist wananaist seda ülesannet täitma kõige inetumate ab-nõudega.

Äleriitliku Maatööliste Riidu juhatusel poolt õietil ühesikwate sotsialistide poolt, sest sotsid ei pea tarwitikust, nii ühise tööga ennaft maewata, kui Riidu juhatusel tegemust) olid wäljatõõtatud resolutsioo-

nid, ettepanekuid, põewate küsimuste lahendamise kavad jne., mis konverentssil tööd palju kergendaksid ja kiirendaksid. Mida tegid siis „tegelikku tööd“ armastawad sotsiaaldemokraadid? Konverentssil ei kuulnud nende poolt ühtainustki, kõige tähtsimaidki jaatawat ettepanekut, ühtainustki sõna loowast tööst, ei asjalikku armustustki, niisugustki armustust, mis oleks kuidagi moodi wõinud riivatagi iseseiswaid sotsialiste. Selle asemel kuulsime aga kõige labasemat mudaloopimist.

Oh, kui revolutsioonilistena lastsid enast konverentssil paista need pangaasutajate partei liikmed, need, kes kogu aeg et ole mõistnud muud teha, kui kõhuli roomates kodanlaste jalga juudeldal. Mõtelge ometi, Iseisew Sotsialistlik Töbliste Partei olla palju wähem revolutsiooniline kui jotsid! Sest — iseseiswad sotsialistid olla süüdi, et walitssus normiwiljahinnaks oli määranud 230 marka, iseseiswad sotsialistid ei olla jeda revolutsioonilisel teel, otsekoheste wäljaastumiste abil takistanud! Maatöbliste Üidu juhatus et oleks pidanud mitte ainult märgukirju saatma ministeeriumile, waid surwet awaldama walitssuse peale.

Wartseerid!

Miks te siis surwet et awaldanud Üidu juhatusel kaudu, teid on seal ju sama palju kui iseseiswaidki. Miks teie katset ei teinud surwet awaldada oma 41-liikmelise asutawa kogu riikma kaudu? Teie teatsite wäga hästi, et sarnane surweawaldamine wõimatu on, sest töbliste organisatsioonid on lõhutatud, töblised ära hirmutatud, et walitssus nende armamistega enam ei rehkenda. Ja selles lõhkumisetöös olete teie, sotsiaaldemokraatlikekkude sahterdajate partei, kõige suuremat ja kõige tnetumat osa mänginud. Ja kui töbliste organisatsioonid tõepoolest oleks katsumud surwet awaldada wiljahinna määramisel, siis oleks teie muidugi esimised olnud, kes oma aitajat kätt oleks walitssusele pakkunud „rahutuste“ mahafurumiseks. Teie tegewuses Eesti iseseiswuse ajal oli ju töbliste kaagitamine, streikide mahafurumine, töbliste organisatsioonide laialisaatmine, maalt wälja saatmine, töbliste ajafirjaduse julgumine. Ja nüüd tulete teie meilt revolutsioonilijust nõudma küsimuses, kus walitssus milgi tingimisel ei saa järele andma, ja kus see ka ei suudaks seiwuforda pappandada, kui walitssuse üleüldine majanduspoliitika endiseks jääb! Ja „seltsimees“ Jans oligi nii ettewaatamata, et ta tähendas, nagu oleks walitssusel wõi-

matu olnud madalamat hinda määrata, sest sel korral ei oleks misikugune wõim suutnud hallidelt parunitekt wilja kätte saada. Mis siis weel rääkida!

Säbi peaks teil olema töbliste organisatsioonide otsekohesest wäljaastumisest üleüldse juttu teha.

Teie räägite wahutawa juuga revolutsioonilijusest, kuid jeealamas leidsite, et iseseiswate sotsialistide taktika, mis misikuguseid lootusi ei pane demokraatia peale, lubamata ja hädaohklik olemat. Sel puhul arwas herra Jans meid „kõrliwika-jate“ aanimega ilustada.

Teie olete kõik järeldused teinud demokraatismi pühaduse põhimõttest. Jääge selle juure, kuid pidage wähemalt seal juu kinni, kus jutt on otsekohesest revolutsioonilijusest tegewusest. Sest iga sarnane tegewus on kõige walusamaks teie eneste taktika hukka mõistmiseks.

Sotsiaaldemokraatidel ei olegi misikuguseid taktiklisi põhimõtteid. Kõik oleneb neil „aja ja koha tingimistest“, see tähendab, misugune seiwufort wõiks kõige rohkem walimistel häält tuna. . . . Proua Ostra-Dinas ei maldanud meile jedagi ette heitmast, nagu tahaks meie sel korral, kui walimised meile annaks parlamendis absoluuje enamuse, ainult kodanlist korda pakkama hakata. Nemad hakkaks siis otsekohes sotsialismi teostama. Meie oleme jeeletanud, et sotsialistlikku revolutsiooni et otjasta misikugune parlamentlik enamus ega wähemus, waid ainuikisi töbliste klassi organiseeritud jõud ja rahwuswaheline seiwuford. Kuid revolutsiooni küsimus ongi neile ainult demagogiliseks abinõuks, sest tegelikult ei taha nemad revolutsioonist midagi teada. Ja konverentssil pidas Jans peale Ostra revolutsioonilise wäljaastumise pikema kõne selle üle, et sotsialistlik revolutsioon Eesti on wõimatu ka siis, kui sotsialistid parlamendis enamuse saaksid. Ja koosolejatele oleks selgusetaks jäänud, kumb neist wastupoolseist seiwufortadest oleks siis päris jotside seiwufort, kui jotside teod et räägiks nii selget keelt. . . .

Edasi tungis proua Ostra-Dinas ägedasti kallale Tartu maakonna walitssuse töb- ja hoolekande-osalonna juhatajale Jms Reerdole, nagu ei oleks tema küllalt energilijest sunduslikkude määruste täitmise järele walwanud. Selle hüsteerilise proua etteheidetel oleks ehk tähendust olnud, kui need oleks sihitud sinna poole, et töbliste edustajad üleüldse oja wõtawad kodanlistest maafonnawalitssust, kus wõimatu on midagi iseseiswalt korda jaata töbliste huwide kaitseks. Kuid jeda Ostra

muudugi ei võinud teha, kallale tungida oli aga tarvis.

Meie arvamine on, et hooldekande-osalonna juhatajal võimata on paremini määruste täitmise järele walwata. Seltsimees Keerdo on teinud kõik, mis ühel isikul võimalik. Ostra teab väga hästi, et „walweaparaadi“ korraldamine ei seja Kerdo võimuses, waid on maakonnawalituse ja eeskätt töö- ja hooldekandeministriani asi. Kuid seal istuwad ju sotšid. Kerdo kõige suuremaks teeneks on aga, et ta osalonna juhatajana on püüdnud igal wiisil maatöölaliste ametiühisuste ajutamist ja tegewust elustada, ning on ka juuri tagajärgi saawutanud. See õigustabki suurel määral maakonnawalitusest osawõtmist.

Omas süütootimiste ägeduses läks Ostra koguni nii kaugemale, et hea nahakäie andis iseiseiwate sotšialistide aadressil Tartu tööbörse juhatajale, nagu ei oleks tööbörse junduslikkudest määrustest kiini peetud. Mui ei ole teada, kas see tõelubele wastab. Palju ennem näib nii olewat, et Ostra selle lihtsalt wälja mõttes, lootes sellega iseiseiwatele hoopu anda. Sest ta ei olnud tööbörse tegewusest isegi nii palju informeeritud, et ta oleks teadnud, et tööbörse juhataja ei ole iseiseiw sotšialist, waid — sotšiaaldemokraat. Kuid konverentsil jeda meele tuletati, siis oli Ostra väga imestanud ja katjus asja ruttu lõpetada. See on aga ilusaks näituseks, misjuguuste abiõundega sotšide pool wõideldakse.

Maatöölaliste Riidu juhatusi süüdistati tegewuseita olekus, muustates, et praegune juhatus omelt vähemalt jada korda rohkem on teinud kui endine, sotšideaegne juhatus. Kui juhatus on siiski vähem teinud kui ta oleks pidanud tegema, siis on põhjused mujal, muu seas ka selles, et pooled juhatused liikmed — sotšiaaldemokraadid — sihilikult igajugusest tegewusest on eemale hoidnud. Kui fewadel väga asjalikult ja põhjendatult endisele juhatusel etteheiteid tehti, siis ähwardati kongressi laialisaatmisega. Müüd aga leitakse asi päras korras olewat, kui Riidu juhatusi „fõrilsõkajate“ nimega auustatakse. Sotšide demagoogiline häbematus ei tunne piire.

Konverentsi Krooniks oli, et „ühise töörahwa wäerinna“ looja J. Jans Tartumaa Maatöölaliste Riidu juhatused liikmed kandidaadi kohalt tagasi astus, teatas, et ta ei saawat iseiseiwatega koos töötada. . . . Sedasama teatas ka „seltsimees“ Bach.

Konverents hindas õigel wiisil sotšide

demagoogilist nadikaelsust. Kongressil läksid peaaegu ühemeelselt läbi kõik meie ettepanekud ja resolutsioonid. Konverents ei annud Maakonna Riidu juhatuses ja nõukogus mitte ühtainustki kohta sotšiaaldemokraatidele, waid waliti kõik iseiseiwad sotšialistid. Konverents näitas ühemeelselt, et sotšiaaldemokraatlikkude sõhkerdajate õige koht ei ole töölaliste liikumises, waid kodarlike kuldwõrka ees lõnmitamas.

Sotšid on isegi jellest aru saanud, sest järguiste konverentside peale on nad enam-wähem käega lõõnud, mille tõttu seal ka töö palju wiljakam oli.

Minult „töölaliste liikumise tegelane“ Joh. Jans ei suutnud nii kergesti Tartu konverentsi järele rahu saada, ta istus laua äärde ja kirjutas oma nimel „Manifesti kõigile Tartumaa töölaliste organisaatsioonidele“, mis ära trükiti „Sotšis“ nr. 183 — 18. sept. 1920 a. „Manifestis“ kuulutab Jans pühaltult, et konverents ei kajastawat mitte selgesti Tartumaa töölaliste meeleolu, sest sotšiaaldemokraadid ei olewat saanud „konverentsi käigu peale tarwilist mõju awaldada, kuna need ettevalmistuse tõõdest aja wõtma ei kutsutud“. Peale selle weel sellepärast, et konverentsist ei olla „Sotšis“ kuulutatud.

Peab üttema, et kui wana Jumal lebdagi karistada tahab, siis wõtub ta temalt weel wiimsegi mõistuse natuke. Sest wastasel korral ei oleks Jans iseenelele ja omadele seltsimeestele jarnast kõrwahoopi annud. Jans teadis väga hästi, et konverentsi kokku kuhjus üleriiklik Maatöölaliste Riidu juhatus, kus nelja iseiseiwa kõrwal kolm sotši istuwad, keda igale koosolekule „kutsuti“, Kelle jüü siis, kui need herrad ja prouad heaks ei arwanud niigi palju ennast Riidu juhatused ruumides näidata, et konverentsi kokkukuhsumisest informeeritud olla? Jans tunniswab awalikult, et „seltsimehed“ sotšiaaldemokraadid tegelikult tõõst osa wõtta ei taha. Neil oli tarwis Maatöölaliste Riidu nimega ainult poliitikat teha, muud midagi. Sinnaku maatöölised, kes need „tegelased“ Riidu juhatused walisid, ise selle järele nende isejugust teguwiisil — „Sotšis“ ei kuulutatud sellepärast, et ükski tööline jeda kodanuse põlwepaitajate häälendamist ei ole.

Edasie loeb Jans omas „Manifestis“ ühitasjaliselt wles sotšiaaldemokraatide „teened“ ja paneb kõigile seltsidele ette, koosolek kokku kutsuda ja õjustada sotšide poolt häälendada. Wastasel korral jääwat walimiste korraldamine „tegitaguste kahtlaste sepihusse“ hooleks. Ühtlasi palu-

taske kandidaate liies seada ja nõusolekut saada Janši kätte.

Tartumaa maatöölised andsid ka sellele imelikule tegevusele „Manifestile“ wäärilise wastuse. 4. oktoobril pidi olema jooksid Tartu maakonna konverents, kuhu ka jooksimeestel töölistefeltsidel paluti omad esitajad jaata. Ja konverentsi päewal wõis tõesti ametiühfuste majas näha kolme äraekhinud maameest, kolme teadmuseta maatöölisi, kes otsisid „tööliste loosolekut“, millest neid oja wõtma palutud. Kuid „tööliste loosolek“ jäigi pida-mata ja jooksid kandidaatide nimekirjast wõid asjata otsida tööliste esitajaid — peale nende kolme maamehe . . .

A. J.

Maatööliste konverentsid.

Wõimalatuud septembri- ja oktoobrikuude jooksul peett ära seitsmes maakonnas maatööliste ametiühfuste konverentsid, millede kokkukutsumine oli korraldatud Üleriikliku Maatööliste Liidu juhatusel poolt. Konverentside tuleb hästi lorida kümniteks lugeda nels maakondades, kus maatööliste organiseerimistööd juba pide-mat aega tehtud, nagu Tartumaal, Wiljandimaal, Pärnumaal, ka Harjumaal ja Wt-rumaal, kuid ka nels maakondades, kus tööd wähe ehk koguni mitte jugugi tehtud, nagu Väinemaal ja Wõrumaal, olid konverentsid nit arwuliseft, kui ka sihtselt rahuloldawad. Ahnult Järwamaal jätk konverentsi pidamata ja Saaremaa konverentsi tult mitmesugustel põhjustel edasi lükata ning peetabile näid ära, nowembri algul.

Konverentsidel on lewadise üleriikliku maatööliste kongressi kõrwal määratud suur tähendus maatööliste liikumise korraldamisel. Päewakorras seisib terme rida küsimusi, mis terawalt puutuwad maatööl-iste ellu, millede kohta töölistel konverentsidel andsid oma otsuse. Kuigi need otsused ei suuda tööliste otsekohest seisuforda pa-randada, niikaua kui kodamus weel wõl-mul, on neil otsustel omelt määratu suur propagandaline tähendus maatööliste klassiteadmusel töstulise mõttes. Konverentsid tunnistasid selge sõnaga, et töölistel ko-danlikeft riigilt et tule looba omade nõud-miste läänmist, wald et mad ise peawad omad õigused kätte wõitlenu enese organi-seeritud jõe abil. See on juba suur samm edasi.

Uheks tähtsamaks konverentside päewal korra punktiks oli maakondade maatööl-iste

te liikude loomine. Maatööliste ameti-ühfuste tegewuse ühtlustamisel ja elus-tamisel, samuti uute ühfuste asutamise lewendamisel oli tarwis maakondadesse kindlad keskojad suuwa, millede kaudu ühfi-tud ühfused tihedamasse ühendusse ja lä-õtkäimisse astusid teiste maakonnas asuwa-te ühfustega. Ühfi-tud ühfused ei kujuta enesest lohus mistõugust jõndu wafardus-lalus ja poliitilises wõitluses. Alles tehma-teisega kindlasti liikudes, wõiwad mad ot-sustawamat teelt kõnelda. Selle liikumise poole astusid maakonna konverentsid suu-re sammul.

Nõomustawal wõttis tõendastid konwe-rentsid ühemeelelt suurt klassiteadmusel tõusu maatööliste hulgas. Kõigi konwe-rentside töö läks Iseleiswate Sotsialistliku Tööliste Partei hiidõnade ja seisukohtadel liju all. Konverentside kaudu näitastid maatöölised kõige kindlamalt oma umb-ufadust sotsiaaldemokraatide ja nende ära-ardliku poliitika wastu. Uhelgi konverentsil et mängitud sotsiaaldemokraatid enam mistõugust oja. Tartumaa konverentsil oli alguseft peale kindel enamus klassi-wõit-luse alusel seiswate Iseleiswate sotsialis-tide kkes, kuigi leidus teatud hulk kõiku-waid ja kõhlekajaid, keda jooksid demagoogid püüdsid kõige imetumate wõtetega enese poole meelkuda, kuid bagajärjeta. Isegi Wõrumaal, kus sent pole tehtud mistõu-gust organiseerimistööd ja kus konverentsi koos seisib organiseerimata tööliste esika-jateft, läksid ühemeelelt läbi kõik Iseleis-wate sotsialistide ettepanekud, kuna jooksid masakarind üleüldise pirudus. Wiljandi-maal ja Pärnumaal konverentsidel leidusid ahnult ühfi-tud sotsiaaldemokraatid, kuna rõhew enamus Iseleiswate sotsialistide poo-lehojdajateft koos seisib. Wt-rumaa ja Har-jumaa konverentsid, kus pea kõik maakon-nad asuwad maatööliste ühfused olid edustatud, muutusid peaaegu Geesti Iseleis-wa Sotsialistliku Tööliste Partei maakon-na konverentsideks. Ahnult Väinemaal oli konverentsi wähem teadlik, kuigi jooksid sealgi mistõugust poolehoidu et leidnud.

Iseloomalt on seegi, et maakonna liikude juhatusel wõtmistel sotsiaaldemokraatid lälesti läbi kullursid. Ahnult Väinemaal läks neil lorida asutisse juhatuselise paaril sotsiaaldemokraatlikku Soppleppmanni läb-witta, kuna teistes maakondades juhatusse wõitli rõhuma häälteenamusega ahnult Ise-leiswaid ja nende poolehoidjaid.

Konverentside kirjelduse toome järgum-tes numbris.

Sotsid „parteilist kitsarinnalsust“ kukutamaks.

26. septembril s. a. peeti Rakveres Aleriiklike Maatööliste Liidu juhatusel korraldusel Wirumaa tööliste konverentsi ära, kus muu seas valiti ka tööliste ühinguid korraldava komitee maafonna jaoks.

Selle komitee ülesandeks tehti uufi tööliste ühinguid organiseerida ja siis hiljem maafonna tööliste konverentsi kokku kutuda. Et uus konverents paremini lorida läheks, kui eelmine, selleks oli arusaadav, pikemat vaheaega tarvis, kus oleks saadud uufi tööliste ühinguid rohkemal arvul juure organiseerida.

Nüüd aga on „Sotsiaaldemokraatide“ ja tööväkonna lehtedes „Wabas Maas“ ja „Põhja Kodus“ ilmunud üleskutsed Wirumaa tööliste oma ehitajaid jaama konverentsile Rakveresse, mida tahetakse ära pidada 14. nov. s. a. Üleskutsetele on alla kirjutatud „Wirumaa tööliste ühinguid korraldava komitee“. Nagu selgub, et ole see mitte see komitee, mis Wirumaa tööliste konverentsil, 26. septembril valiti, wad hoopis tundmata ja teadmata, kellest ka koos sejab. Uus „organiseerija“ ei ole mingisegi ühendusse astunud ei Aleriiklike Maatööliste Liidu juhatuselga ei ka Wirumaa tööliste konverentsil 26. septembril valitud komiteega, wad ajab asja murgotagant, ilma et ta awalikult teadagi oleks annud, kellest ka koos sejab. Ainult konverentsi kutsele, mis Wirumaa tööliste poält loundu kätte saadeti, on „komitee asjaajajana“ alla kirjutatud keegi Joh. Wedro. Kes see hr. Wedro on ja luidas ka oma kodumurgas tööliste ametiühisuse raha sellelt „ära organiseerinud“, sellest saame warsti kuulda oma lehe meengudel. Siin kohal olgu aga alla kirjutatud mõned wäga iseloomulikes nähtused.

Wedro on sotsiaaldemokraat ja on oma korraldamise waimustuse saanud nähtawasti oma partei ninameestelt, kes eelmisel Wirumaa tööliste konverentsil rängaselt läia said. Ja sellepärast on see organiseerimise wiis, mida hr. Wedro Tallinna wedruide mõjul ajal, iseloomulike meie sotside kohta ütleilse.

Omne ringkirjas seletab Wedro: „On olemas küll ühijuste Aleriiklike liit, kuid see ei ole jantunud oma kitsarinnalisse partei poliitikaga tööliste heaks midagi ära teha. On rohkem tööliste jõudu ellustanud kui loobunud jne.“ Ja et Wirumaaal seda „parteilist kitsarinnalsust“ häwitada, korraldab Wedro tööliste konverentsi, kuhu ka kõnelema kutsub ainult sotsiaaldemokraatide.

Toredad poisid need sotsid! Maatöölist-

te liidu juhatusel seitsmest kohast on kolm trende läes. Kuid nad hoiawad kui tulest sellest maatööliste liidust eemale. Kõige selle juures ei unusta nad selle liidu juhatusel liikne annime oma Riigikogu kaublihaatidele „Sotsis“ juure lllamata. Wõbda maad lamber luustides, kiruwad aga maatööliste llttu, et see ei olla midagi ära teinud. Mida maatööliste liidu juhatus teepoolst on lorida saatinud, sellest on maatööliste maafonnade konverentsidel läheawal aru antud. Tööd on leitud ja rohkesti. Sellest tööst on sotsiaaldemokraatide lätehti eemal seismud, kulgil uell wõimatus ja kohus oli sellest osa wõtta.

„Ühine wäerind ja ühine wäerind!“ on sotsidel suus ja sule all. Nüüd nad siis teostawad Wirumaaal seda „ühist wäerinda“, millel ei oleks „kitsarinnalisse partei poliitika“; loowad murgotaguse „komitee“ kaublihaatide kuulijutega liikuga eesotlas, et astu mingisegi ühendusse ei maatööliste liidu juhatuselga, ei ka Wirumaa tööliste ühinguid korraldama komiteega, kes tööliste poolst walitud. Et teatatagi uelle.

Selgimehed, kui sotsid tulle jälle oma „kõrge“ sekkutokaga tulewad ja seletama lulumwad, luidas nad tööliste ametiühisust lllku liikumist „parteilisest kitsarinnalsusest“ kõrgemale seawad, siis wifake neile Wirumaaal komi luhu, mil et see lunt jätks!

Seletuseks.

Enne riigikogu walimiste luhutuslööd wõttis Eesti Jseleisawa Sotsialistliku Tööliste Partei sekkomitee ohusel wastu, et klassiwõitluse ja s. Internationaali otjuste alusel seismad rühmad walimiseelses luhutuslööd mitte ei lohiks teineteise wastu agtteerida — meeleheaks kodanulisele ja nende koduelewantidele. Walimistel on niisugused rühmi taks: Eesti Jseleisawa Sotsialistlik Tööliste Partei ja Tallinna Ametiühijuste sekknõukogu. Djustall loobuda luhutuslööd Ametiühijuste sekknõukogu nimekirjade wastu, sel tingimisel, et ka sekknõukogu loobuks luhutuslööd meie nimekirjade wastu, misjagune lubadus ka ametiühijuste juhtiwate tegelaste poolst anti. Sel puhul andis meie partei sekkomitee kindla juhtnõõri kõigile organiseerimisele ja agitatoritele ametiühijuste nimekirjade wastu mitte luhutuslööd teha. Ja meil ei ole ühtki juhtumist teada, kus meie kõnemehed oleksid ametiühijuste nimekirja wastu agtteerinud.

Seda wõdrastawam on aga lunda, et osa Tallinna ametiühijuste kõnemeelest nii sekknõukogu koosolekul ja mujal meie wastu kõige agaramalt ning loquiti

wäiklaste wõtetega on wälja astunud. On mõnel juhtumisel isegi waleteatega meie wastu esinetud, on püütud hullfades meie kohta walearwamisi tekitada. Sealjuures esinetakse igal koosolekul meie wastu sihidistusega, nagu oleks meie agiteerinud nende wastu, kuid isendusena ei ole ometi muud tunda, kui ametliikfuste kesknõukogu koosolek Tartus ja koosolek Wiimfis.

Wõimisi koosoleku kohta on meil kindlad teated, et mistiugust kihutustööd seal ametliikfuste wastu meie poolt ei ole tehtud. Kui jeda siiski isendatakse, siis waleatakse teadlikult.

Tartu ametliikfuste kesknõukogu koosolekul olid aga Tallinna kesknõukogu esitajad esimesed, kes kõigi abinõudega meid hakkasid maha tegema, selle juures wõtteid tarwitades, mis neile mitte au ei tee. Eõimasti labaste sõnadega üht meie partei jelttimeest, kes kauemat aega on pidanud peidus olema. Waleitati, nagu ei esineks iseseiswaw Tallinnas oma nimekirjaga. Pandi otse resolutsioon, kus meid peaaegu äraandjateks tembeldatakse jne. Meie esitajad olid kõige selle peale waatamata tagasihooldlikud ja kattjesid ainult enmast kallalelippumiste wastu.

Jmesstama peab, kuidas juletakse müüd meid sihidistada, nagu oleks meie ja isearanis sms Sutt nende wastu agiteerinud. Sutti kohta räägitakse weel jeda, et ta olewat „era-jutuajamisel“ lubanud 3. Inter-natsionaali põhimõtetest taht ütelda . . !

Peame jeda kõige kindlamalt ümber lütkama. Jgafuuguste esidrwamiste arahoidmisteks jaotis keskkomitee asajamastele jelttimeestele arupärimise, seletust nõudes nende teguwitfi kohta.

Sms Sutt jaotis pikema kirjalku seletuse, millest selgub, et ta ei koosolekul ega era-jutuajamisel ei ole ütelnud, nagu hakkasid iseseiswaw kihutustööd tegema nõukogu nimekirja wastu. Samuti ei ole Sutt tähendanud, nagu oleks mete partei 3. Int. kangeemale nihkunud. Küll on aga era-jutuajamisel Tallinna esitaja sms Sommerling ütelnud, et kesknõukogu meeste hähtfami Kleskane meie hämitamises seiswat! Koosolekul on Sutt ütelnud, et klassiwõitluse nimekirja on ta, kesknõukogu ja mete oma, ja et iga proletaarlane wõib kinniste silmaga äktsõit kumma nimekirja poolt häälitada. Kas see õligt wastuagitatsoon?! Sutti poolt tehtti ettepanek, et kesknõukogu mõlemad nimekirja joowtaks, kuid see ettepanek kuhutati läbi.

Õjustruugu müüd tööliised isees siin sihidit!

12. nov. 1920.

A. S.

Kõigile partei organisatsioonidele, partei liigetele ja poolehoidjatele uute partei organisatsioonidele ja kollektiwide asutamiseks.

1. Meie kõige elulihemaks ülesandeks on, luua hästi distiplineeritud, keskraliseeritud tööliste partei, mis ei oleks juur oma liigete arwu, waid nende wäärtnse — teadlikkuse ja rewolutsioonilise eneseohwerdamise — oma sijemise tugewuse, ühtluse ja wastastikkuse usalduse poolest, kuid mis siiski peab alaliseit kõige ihedamaks ja kõige elulihemas ühenduses seisma kõige laialihemate tööliste hullfadega sel wiisil, et partei organisatsioonid ja kollektiivid igal pool olemas oleksid, kus tööliji leidub. Iheski wallas, iheski mõislas, iheski wabrikus eht töökojas ei toht puududa meie kollektiiv. Suurus pole siin mõõduandew. Ta wõib koosjesta ka ainult kahest-kolmest jelttimehest, kui need aga aktiivselst walumis on tööliste liikumises oja wõtma. Iheski ametliikfuses eht mõnes teises tööliste masjelises organisatsioonis, jamuti tööliste edustajate koosolekul ja konverentsidel ei tohi puududa hästi korraldatud ja aktiivne iheseiswate jotsialistide rühm.

2. Meie sihtiks ei tohi milgi tingimisel olla juurte ja wedelate organisatsioonide asutamine. Jgatahes tuleb terawalt silmas pidada, et organisatsioonidesse ja kollektiwidestse jattuks ainult kindlad, klassiteadlikud ja aktiivsed jelttimehed. Partei kollektiivid jeksu ennem koos 5—10 kindlast ja agarast proletaarlastest, kui mitmest hajast liikmest, kui need enesest kujutamaad teadwurjeta massi, mis wõib iga tuule poole painduda. Kogemused näitawadki, et just 5—10-liikmelised kollektiivid waga elujõulised wõiwad olla. Sellepärast tulebki eesti kätt just niisuguseid ajutada.

3. Jga kohta peal olewa eht ajutiselst kuakil peatawa jelttimehe kohusel on kohalikkude töölistega ühendusse astuda, neile partei põhimõtteid ja taktilisi jaisu-kohiti seletada, tööliji endid tundma õppida, wälja walida mõned teadlikumad, kindlamad ja arusaawamad jelttimehed, kes meie jeksukohiti tunnistawad, ja neist luua esialgne kollektiiv, mis edaspidi wõib suureneda. Kollektiivi algrühm wõib juba kolmest jelttimehest koos jesta. Jga kollektiiv peab enese jeast walima wähemalt kollektiivi juhataja eht esimehe, tarwiduse järele ka sekretääri ja kasahoidja. Kollektiivi esimehe wõib määrata ka keskkomitee eht kohalik maakonna komitee.

4. Kõit olemasolewad partei organisatsioonid, isearanis linnades, peawad

õige kindlamalt jelle eest hoolt kandma, et kõigis neis kohtades, millega on sidemeid, hääks asutatud kindlad partei kollektiivid. Tarwilisel korral ja võimaluse järele tulewad instruktorid organisatsioonist wälja saata.

5. Koostätt tulewad wiibimata kollektiivid luua neis kohtades, kus olemas on tööliste jeltid ehk ametiühijused. Muudugi neis kõige pealt, mis tegelikult iseseiswate spetsialistide käes, ehk nende mõju all, kuid ka teistes tuleb meie põhimõtteid propageerida, meie meeljed jeltimehed illes õhida ja neist kollektiiv asutada.

6. Kõik jeltimehed, kes käiwad walmiste puhul töötuskoosolekul, klassiteühijusi asutamaks, ehk muidu koosolekuid korraldama, peawad igal pool, kus nad illes astuwad, ehk töölistega kokku puutuwad ka saamusi astuma partei organisatsioonile ehk kollektiivile asutamiseks. Igal juhtumisel tuleb igal pool sidemeid luua, kohapäälsete jeltimeeste ja poolehoidjate aadressid wõtta ja neid wiibimata saata maakonna komiteele ning keskkomiteele.

7. Iga uue kollektiivi asutamiseft tuleb wiibimata teatada wastawale maakonna komiteele ja keskkomiteele, kusjuures tuleb saata käiekt liigete ja juhatajeliigete nimekiri, aadressid jne. Aruanne tegewuse, kasjaseisuhorra ja uuesti wastuwõetud ning wäljaastunud liigete kohta tuleb keskkomiteele ja maakonna komiteele saata võimalikult iga kuu, wähe-malt aga iga kahe kuu halka. Teated tulewad saata võimalikult käsiisi.

8. Kindlama ühenduse loomiseks ühikute partei osakondade ning keskasutuste wahel tulewad maakonna organisatsioonid moodustada, iga maakonna jaoks kindlad keskkohad luua maakonna komiteede näol, mis kogu maakonnas asuwate kollektiivide ja organisatsioonide tegewust peab juhtima, korraldama ning ühtlustama. Tarwilisel ja võimaluse korral tuleb ka teistesse rahwarikkamatesse kohtadesse, nagu wähe-maatesse linnadesse, alewitesse, wabrikute juures jne. luua wähemad keskkohad, keskoorganisatsioonid, mis ühtlustaksid jelle aiwoni alla kuuluwate kollektiivide tegewust ja samal ajal kindlas ühenduses jeltaks maakonna komiteega ja keskkomiteega.

9. Kõigi kohalike partei organisatsioonide, kollektiivide ja kõigi koha peal asuwate partei jeltimeeste kohuseks on igal wiisil ja igal juhtumisel tööliste hulgas partei põhimõtteid ja nõudmisi laialt laotada, tööliste klassiteadmuseft tõsta, parteile muft poolehoidjaid wõita, walelustes partei seisukohti kaitsta, partei kirjandust ja häälekandjat laotada, walmiste eelist

ühitustööd korraldada, ühituskirjandust laotada, koosolekuid toime panna, tarwilisel korral keskkohast kõnelejaid kut-judes.

10. Partei organisatsioonide, kollektiivide ja ühikute jeltimeeste illesandeks on kogu kohapealset tööliste elu ja tööliste liikumist juhtida, töölistele võimaluse ja tarwiduse korral igasugust nõu ja juhatusi anda, wälja astuda tööliste õigusliku seisuhorra kaitseks, juhtida tööliste arjanduslikku wõitlust, tarwilisel korral streiki ja teisi wäljaastumise organisceerida. Samuti tuleb igal wiisil abiks olla tööliste kultuur-hariduslikkude korralduste ja etewõtete loomisel ja toetamisel, mille illesandeks on tööliste klassiteadmuseft tõstmine.

11. Griti peawad partei jeltimehed isearalist tähelepanu pöörama ametiühijuste ja maatööliste jeltide peale. Kollektiivid ja ühikud jeltimehed peawad kõige agaramalt ametiühijuste tegewuseft osa wõtma, püüdma nende tegewust juhtida partei põhimõtete järele, igal wiisil püüdma ametiühijustes oma mõju maksima panna. Jeltimehed ametiühijustes ja ametiühijuste keskkorraldustes peawad looma kindla fraktiooni, et plaanikindlalt ja ettevaatlikult partei mõju ametiühijustes suurendada. Kõigi ametiühijuste koosolekute pääwakorras olewate küsimuste kohta peab fraktioon kindlate ettepanekutega esinema, ehk ettepanekute kohta oma seisuhoha wõtma. Selle juures ei wõi aga sugugi silms olla ametiühijustes olemaid latu tööliste hulki parteisse tuua. Partei peab silmsi jääma tööliste liikumise eelwõeks, aktiivseks wõitlusjalgaks, mis peab suurri hulksid enesega kaasa tooma ja alati suurte hulksade eel käima.

12. Kõige jelle juures on äärmiselt tähtis, et kõik agaramad ja teadlikumad töölistes, tööliste liikumise tegelased, isearanis niisugused, kel on autoriteet tööliste hulgas ja kes seisuwad klassiwõitluse ning partei põhimõtete alusel, oleksid partei ümber koondatud. Ükski niisugune tegelane ei tohi parteist kõrwale jääda. Nende jeltimeeste parteisse toomise poole tuleb püüda kõige suurema hooliga ja ettevaatusega.

Eesti Iseseiswa Sotsialistliku Tööliste Partei Keskkomitee.

Eesti Iseseiswa Sotsialistliku Tööliste Partei kandidaatide nimekirjad Riigikogu walimistel.

Tartumaal. Nr. 1.

1. Hans Aruus, Mulkawa Kogu liige, Übertõliku Maatööliste Riidu juhatusse liige, E. J. S. Tööliste Partei esimees.

1. Paul Peerdo, Tartumaa Maatöölaliste Liidu esimees, Üleriikliku Maatöölaliste Liidu nõukogu esimees.
 2. Karl Freiberg, Murtawa Kogu liige, Tartumaa Maatöölaliste Liidu sekretäär, E. J. S. Töölaliste Partei Keskomitee liige.
 3. Erich Joonas, Murtawa Kogu liige.
 4. Jaan Kaka, Tartu Ametiühiskuste Keskliidu nõukogu esimees.
 5. Carl Stammelster, metallitöölaine, Tartu Ametiühiskuste Keskliidu nõukogu liige, tööliskewanem telefoniwabrikas.
 6. Aleksander Pärn, maatöölaine Waimastwerest, Tartumaa Maatöölaliste Liidu nõukogu abiesimees.
 7. Peerdo Aul, Wainu-Tühiwerest, Tartumaa Maatöölaliste Liidu nõukogu liige.
 8. Eduard Paabo, puutöölaine, Tartu Ametiühiskuste Keskliidu nõukogu liige.
 9. Johann Schiffer, Tartumaa Maatöölaliste Liidu juhatusel liige, Üleriikliku Maatöölaliste Liidu nõukogu liige, tööliste edustaja Tartumaa palgaolude ja töötingimiste lahendamise segakommissjonis.
 10. Rudolf Jaska, õigusteasutlane, Tartu maakonna nõukogu esimees.
 11. Siidgard Anderson, Tartu Ametiühiskuste Keskliidu nõukogu juhatusel liige, naisteenijate ametiühikuse esimees.
 12. August Nüta, puutöölaliste ametiühikuse nõukogu abiesimees.
 13. Johan Sutt, õigusteasutlane Tartumaa Maatöölaliste Liidu nõukogu liige.
 14. Eduard Sei, maatöölaine Waimastwerest, Üleriikliku Maatöölaliste Liidu nõukogu liige, Tartumaa Maatöölaliste Liidu nõukogu liige.
 15. Johannes Mägi, metallitöölaliste ametiühikuse esimees.
 16. Mihkel Saar, maa tööline Suunja, Tartumaa Maatöölaliste Liidu juhatusel liige, Suunja maatöölaliste ametiühikuse sekretäär.
 17. Nikolai Krusje, õigusteasutlane.
 18. August Tammi, Saugaste maatöölaliste ametiühikuse esimees, Üleriikliku Maatöölaliste Liidu nõukogu liige, Tartumaa Maatöölaliste Liidu nõukogu liige.
 19. Siirat Wulf, Muustakult, Tartumaa Maatöölaliste Liidu nõukogu liige.
 20. Johannes Erdmann, pagaritöölaliste ametiühikuse esimees.
 21. Karl Saawa, mõjatöölaine, Suunja maatöölaliste ametiühikuse esimees, tööliste edustaja Tartumaa palgaolude ja töötingimiste lahendamise segakommissjonis.
 22. Mihkel Ebbi, maatöölaine Raubi.
 23. Johannes Westi, Rudinall, Tartumaa Maatöölaliste Liidu nõukogu liige.
 24. Jaan Miger, puutöölaine, Tartu Ametiühikuste Keskliidu nõukogu liige.
 25. Mart Tomson, Jõgewall, Üleriikliku Maatöölaliste Liidu nõukogu liige, Tartumaa Maatöölaliste Liidu nõukogu liige.
 26. Willem Kairo, maatöölaine Pafall.
 27. Samuel Simka, puutöölaine Tartus, puutöölaliste ametiühikuse nõukogu liige.
 28. Andres Tuka, willatöölaine Tartus, willatöölaliste ametiühikuse juhatusel liige.
 29. Hugo Kaka, metallitöölaine Tartus.
- Pärnumaal. Nr. 5.**
1. Jaan Piistar, Üleriikliku Maatöölaliste Liidu esimees, Murtawa Kogu liige, Opetajate Liidu abiesimees, E. J. S. Töölaliste Partei Keskomitee liige.
 2. Oskar Gustawson, Seli wallast Tõstamaalt, Seli maatöölaliste ametiühikuse esimees, fooliopetaja.
 3. Eduard Riik, Pärnust, Pärnumaa Maatöölaliste Liidu esimees.
 4. Hugo Randsepp, Murtawa Kogu liige, ajakirjanik.
 5. Jaak Ranilson, Abjast, Pärnumaa Maatöölaliste Liidu juhatusel liige, Abja maatöölaliste ametiühikuse juhatusel liige, endine Waldhosi ja Sindi wabrikute tööline, töö- ja palgaolude lahendamise segakommissjonist liige.
 6. Jaan Sofi, Wana-Karistest, Üleriikliku Maatöölaliste Liidu nõukogu liige.
 7. Aleksander Podrätik, ajaloolane, Pärnu linnawolik, Pärnumaa Opetajate Liidu abiesimees.
 8. Adam Joosepsaar, maatöölaine Uue-Karistest, tööliste edustaja Pärnumaa palgaolude ja töötingimiste lahendamise segakommissjonis.
 9. Gustaw Pulk, Uulu-Surjust, Pärnumaa Maatöölaliste Liidu sekretäär.
 10. Theodor Murrer, endine Siidi wabriku tööline, praegu Tallinnas.
 11. Nikolai Weewo, wallasekretäär Põllis.
 12. Jakob Sakus, maatöölaine Wana-Karistes.
 13. Jüri Soojaar, Audru wallast, Pärnumaa Maatöölaliste Liidu abiesimees.
 14. Johan Reiland, Pärnust, tähtitöölaine, Pärnu linnawolik.
 15. Hendrik Moisewald, Raubi wallast, Pärnumaa Maatöölaliste Liidu juhatusel liige, Raubi maatöölaliste ametiühikuse sekretäär.
 16. Jaan Ill, aednik, praegu tähtitöölaine Tallinnas.

17. **Elfriede Koks**, Pärnust, nahatööstuse ametiühituse liige.
18. **Jakob Sutt**, käsitöölaine Eostamaast.
19. **August Hanschmidt**, Pärnust, maatõmma nõukogu liige, Annawolinist, Pärnanna Spetajate Liidu juhatuse liige.
20. **Mihkel Koimerson**, maatöölaine Doris.
21. **Jaan Piilmann**, Nawesti mõisast Wiljandimaast, Wiljandimaa Maatöölaliste Liidu esimees, Oustwere maatöölaliste ametiühituse esimees.
22. **Martin Seemann**, raudteetöölaine Wiljandist.
23. **Jakob Meerits**, agaram töölaliste liikumise tegelane Wiljandimaast, praegu spetaja Lamsalus.
24. **Jaan Ennok**, Karffi-Mülast, Karffi maatöölaliste ametiühituse juhatuse liige.
25. **Hendrik Jaan**, maatöölaine Penojas, endine Waldhofi töölaine.
26. **Hans Riitel**, töölaine Pärnust.

Wõrumaal. Nr. 11.

1. **Jaan Piiskar**, Mutawa Kogu liige, Üleriikliku Maatöölaliste Liidu esimees, Üleriikliku Spetajate Liidu abiesimees.
2. **Jaan Jaaska**, Põlwast, praegu sõdur.
3. **Paul Peerdo**, Üleriikliku Maatöölaliste Liidu nõukogu juhataja.
4. **Johan Ellenthal**, Grafitwerest, Kaarepi Kih., Wõrumaa palgawolude ja töötõngimiste kaubandamise segakomiteesjoni esimees töölaliste poolt, Wõru maakonna maatöölaliste korraldama komitee liige.
5. **Peter Palower**, maatöölaine Wõru wallast.
6. **Jaan Kalla**, Tartust, Ametiühituste Kesknõukogu esimees.
7. **August Sprent**, töölaine Tallinnas.
8. **Hugo Raas**, Grafitwerest, praegu töölaine Tartus.
9. **Juhan Sutt**, õigusteoadlane.
10. **Johan Risper**, töökolme komisjar.

Wiljandimaal. Nr. 8.

1. **Jakob Meerits**, tuntud töölaliste liikumise tegelane Wiljandimaast, praegu koolispetaja Lamsalus.
2. **Arthur Eiberg**, kaubandusteoadlane, töölaliste liikumise tegelane.
3. **August Lepš**, Üleriikliku Maatöölaliste Liidu sekretäär.
4. **Jaan Laks**, Suure-Jaanist, Wiljandimaa Maatöölaliste Liidu juhatuse liige, Saewere maatöölaliste ametiühituse esimees.
5. **Hugo Raadsopp**, Mutawa Kogu liige, ajakirjanik.
6. **Jaan Piilmann**, Oustwerest, Wiljandimaa Maatöölaliste Liidu esimees.

Oustwere maatöölaliste ametiühituse esimees.

7. **Wladimir Binjol**, Saingawere maatöölaliste ametiühituse sekretäär.
8. **Aleksander Meinasalo**, Oisu maatöölaliste ametiühituse esimees.
9. **Jaak Siwa**, käsitöölaine Nibus, Nibu wallamanem.
10. **Johan Peterjon**, Põstire maatöölaliste ametiühituse esimees.
11. **Juhan Sutt**, Tuhalaanest, õigusteoaduse üliõpiklane.
12. **Peter Lindau**, Suure-Rõpu maatöölaliste ametiühituse juhatuse liige.
13. **Jaan Meiesaar**, Waara-Länasilmaast, üliõpiklane.
14. **Mihkel Mikk**, töölaine Põltsamaal.
15. **Märt Mõlender**, töölaine Laageperast.
16. **Märt Pääts**, Saingawere maatöölaliste ametiühituse esimees.
17. **Hans Tõks**, Nibu maatöölaliste ametiühituse esimees.
18. **Johann Ellimägi**, Nibdoja maatöölaliste ametiühituse esimees.
19. **Johann Raabe**, käsitöölaine Wastemõisast.
20. **Julius Persmann**, Suure-Rõpu maatöölaliste ametiühituse esimees.
21. **Jaan Loot**, töölaine Pärts.
22. **Jaan Holtzmeier**, töölaine Ojus.
23. **Jaan Jels**, töölaine Oustweres.
24. **Jaan Tasa**, töölaine Rõos.
25. **Jaan Korm**, töölaine Ojus.
26. **Jaan Hendrikson**, töölaine Kaarli mõis.
27. **Tõnis Ropäler**, Heimtali maatöölaliste ametiühituse esimees.

Wirumaal. Nr. 8.

1. **August Hansen**, Üleriikliku Maatöölaliste Liidu nõukogu sekretäär, Tallinna Annawolinist, E. J. E. Töölaliste Partei Keskkomitee liige.
2. **Otto Münther**, Rakwere Naabgümnaasiumi spetaja, kirjanik.
3. **Paul Abramson**, õigusteoadlane, Harjumaal Maatöölaliste Liidu juhatuse liige, E. J. E. Töölaliste Partei Keskkomitee liige.
4. **Johan Anderson**, Rakwere kõrgema algkooli juhataja.
5. **Jüri Parinbak**, Rakwere esimese algkooli spetaja.
6. **Woldemar Oras**, Elektro-montöör Runda-Aro elektrijaamas, Wirumaa Maatöölaliste Liidu korraldama komitee liige.
7. **Wladimir Arooni**, Jõhwi postkontori ülem, Wirumaa Maatöölaliste Liidu korraldama komitee liige.
8. **Karl Freiberg**, Mutawa Kogu liige, ajakirjanik, Eesti Kes. Sõj. Töölaliste Partei Keskkomitee liige.

9. Willem Widriksmann, tööline Narwa Sreenholmi wabrikus.
10. Gustaw Tuulbach, Kadriinast, Wõhija walla maotööliste ametiühisuse esimees, Wirumaa Maotööliste Liidu korraldama komitee liige.
11. Mart Rikas, maotööline.
12. Ernst Parro, õpetaja Rakweres.
13. Aleksander Berlin, Wadangu tööliste ühise juhatusse liige.
14. German Tiideberg, Palunsi walla maotööliste ametiühisuse juhatusse liige.
15. Hans Makri, Saksi maotööliste ametiühisuse juhatusse liige.
16. Jaan Voorits, Saksi maotööliste ametiühisuse juhatusse liige.
17. Willem Kleinmüller, ametnik Rakweres.

Viie walimisringkonna nimekirjad järgmises numbris.

Nende ja meie nimekirjad Riigikogu walimistel.

Sahingusse minnes, mobiliseerivad wõitlewad pooled omad jõud. Parlamendi walimistele minnes, jagavad ühmad ja partei omad paremad tegelased kandidaatide nimekirjadesse. Ülesseatud kandidaatide elukutse ja nende aja edustatava klassi poliitilises elus näitab juba iseendest, mis suguse ühmadaga meil tegemist on. Iseäranis õpetlik on töölistele selles mõttes waadelda nende parteide nimekirju, kes proletariaadi peale tahawad toetada.

Sellepärast wõrdleme iseseiswate sotsialistide ja sotsiaaldemokraatide nimekirju Riigikogu walimistel. Arwustikulik kokkuvõtte, mis me sel puhul toome, on tehtud iseseiswate sotsialistide trükitud seinaplakateide ja „Sotsiaaldemokraadis“ ilmunud sotside nimekirjade järele. Need kokkuvõtted ei ole mitte just kõige täpiseamad, sest mõnedele kandidaatidele sotside nimekirjas pole tarwilikke teateid juure lihatud.

Sarnasel korral aga oleme küsimuse otsustanud ennem wastaste kasuks kui kahjuks.

E. Iseseiswa Sotsialistliku Tööliste Partei 10 nimekirjas on kokku 201 nime, neist korduwad 2. ja 3. walimisringkonnas 21, ülejäänud on ülesseatud 168 isikut.

Dua seisukoha järele tööliste liikumises jagunewad ülesseatud nimed järgmiselt:

Ametiühisuste esimehi ja abiesimehi	34
Ametiühisuste juhatusse ja nõukogude teisi liikmeid	80
Ametiühisuste keskkorralduste (kesk-	

nõukogude ja maotööliste liitude) liikmeid

Muude tööliste wõitlus — (põllutööliste palga- ja tööolude korraldamise segakomisjonides, tööliste waimu- ja kooperatiivide tegelasi jne.) 8

Dua elukutse järele kuuluwad iseseiswate sotsialistide kandidaadid järgmistesse suuremaise liitudeesse:

tööstustööliisi	40
põllutööliisi	67
wälkemaapidajaid	4
käsitööliisi	20
ärilaste ja ametnikke	21
kooliõpetajaid	16

Sotsiaaldemokraatide

10 nimekirjas on üheksa 261 nime, neist korduwad 19, ülesseatud isikut 223.

Dua seisukoha järele tööliste liikumises jagunewad ülesseatud nimed järgmiselt:

Ametiühisuste esimehi ja abiesimehi 6
Ametiühisuste juhatusse ja nõukogude teisi liikmeid 11

Ametiühisuste keskkorralduste liikmeid 14
Muud tööliste wõitlus 7

Dua elukutse järele on sotsiaaldemokraatide kandidaadid:

tööstustööliisi	37
põllutööliisi	42
wälkemaapidajaid	8
käsitööliisi	11
ärilaste ja ametnikke	60
kooliõpetajaid	33

Need arwud kõnelawad väga selget keelt. Kõige pealt tõrkab silma iseseiswate sotsialistide nimekirjas ametiühisuste tegelaste rohkus. Ametiühisuste esimehi ja abiesimehi on iseseiswate sotsialistide nimekirjades ligemale 6 korda rohkem kui sotsiaaldemokraatidel, teisi ametiühisuste juhatusse liikmeid aga ligemale 3 korda rohkem. Ametiühisuste keskkorralduste liikmeid on iseseiswate sotsialistide nimekirjades 8½ rohkem kui sotsiaaldemokraatidel. Kõik see näitab seda, et organiseeritud tööliste liikumine, mitmekordselt rohkem iseseiswate sotsialistide on, kui sotsiaaldemokraatide mõju all on.

Arwud kandidaatide elukutse kohta on igas tööliste liigis iseseiswate sotsialistide nimekirjades suuremad, hoolimata sellest, et sotsiaaldemokraatide kandidaatide üldine arw suurem on. Iseäranis palju rohkem on iseseiswate sotsialistide nimekirjades põllutööliisi. Selle wastu on aga sotsiaaldemokraatidel ametnikkude arw suur, nii et täiesti põhjendatud on Gest sotsiaaldemokraatiasst kui peaaegu liikult ametnikkude parteist kõneleba.

See nimekirjade wõrdlus olgu õpetlik igale töölisel!

Wastutaw toimetaja: Karl Freiberg.

Wäljaandja: Hans Arus.

Tallinna Eesti Kirjastus-ühisuse trükkkoda. W. 10. 2.